

CCD technika

Beszámoló a Banacat-21 találkozóról

Akik figyelemmel kísérik a bajai csillagvizsgáló honlapját, már évek óta nem kell hogy várjanak a névre szóló BANACAT-meghívóra: a www.bajaobs.hu című főlapon mindig időben tudomást szerezhetnek az éppen aktuális összejövetelről. Ennek ellenére legalábbis törzsvendégeinket, felkért előadóinkat külön szoktuk értesíteni, és a Meteorban is időben meg szoktuk jelentetni a felhívást. Az idei tavaszi találkozó előtt mindezek elmaradtak: a szervezést a napfogyatkozásra történő utazás szervezése és lebonyolítása törte derékba. Ezért minden érdeklődőnktől, aki ezért maradt távol, elnézést kérünk!

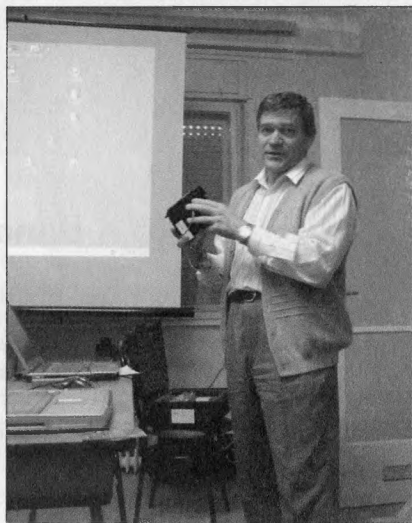
A Bajai Observatórium Alapítvány tavaly sikertelenül kísérelt meg a Nemzeti Civil Alapprogramnál pályázat útján támogatást szerezni a határon túli magyar csillagászati szervezetek számára. A lelkesedés nem lohadt le, idén ismét megpróbáltuk, és ennek némi eredménye lett is végre (igaz, kb. negyed annyi pénzt sikerült elnyerni, mint terveztük, de ennek is örült minden kedvezményezett). Mindezek alapján – részben ennek a pályázati projektnek az elvárásai miatt is – az immáron huszonegyedik BANACAT találkozót teljességgel a határon túli magyar amatőrcsillagász szervezetekkel történő találkozás, a támogatás felhasználásának megbeszélése jegyében bonyolítottuk le.

Szinte már szokásosnak mondhatóan, 2006. április 28-án az esti órákban gyülekezni kezdtek a résztvevők. A hagyományos nyitó tábortűznél még csak a várt résztvevői körnek kb. a fele érkezett meg. A kolbászsütés mellett a vonuló felhők ellenére már első éjszaka is készültek CCD-képek a 73P/Schwassmann-Wachmann 3 üstökösről. Ezek közül párat meg lehet tekinteni pl. a www.csillagaszat.sk webcímen.

Igaz, hogy húsvét már régen elmúlt, április 29-ét írtunk a találkozó szombatján, reggel mégis egy gigaszira nőtt tojással (amiből eredetileg egy szépreményű struccsibének kellett volna kikelnie) lepték meg a vendéglátók a résztvevőket. Felbontani sem volt egyszerű, s bár hatalmas adag rántottaként végezte, a sok kíváncsi éhes száj miatt volt, akinek még kóstoló sem maradt... Időközben megérkeztek az utolsó bejelentett vendégek is, és a bográcsban rotyogó marhalábszár-pörkölt mellett megkezdődtek a szakmai beszélgetések. A fő program ebéd után kezdődött.

Dr. Zseli József, asztrofotóiról ismert amatőrtársunk legutóbbi beszerzéséből származó SBIG ST-8XME kameráját, és az azzal készült első képeket mutatta be, közben kitérve minden fontos elméleti és gyakorlati dologra, amit egy asztrofotósnak tudnia kell ahhoz, hogy szép képeket készítsen. Ezt követték a határon túli magyar csillagászati szervezetek bemutatkozásai, ennek sorában kiemeljük a székelyudvarhelyi Univerzum Csillagászati Egyesületet, amely csillagvizsgálóval is büszkélkedhetne, de amit sajnos a történelem viharai (karöltve a lélektelen lakossággal) nagyon lepusztítottak. Az egyesület a közelmúltban rendezte újra sorait, és örömmel vették a kap-

csolatok szorosabbra fűzését is az MCSE-vel és a Bajai Observatórium Alapítvánnyal. A Temesvári Csillagvizsgáló bemutatkozása is élénk érdeklődést váltott ki: Dr. Farkas László, az observatórium vezetője bepillantást engedett a Román Akadémia támogatás-elosztási rendszerébe, aminek igazán csak kárvallottjai lehetnek a Bukaresttől távoli kutatócsoportok... Munkájukat segitendő, az Alapítvány által elnyert támogatásból az előadás után átvehette a régóta nagyon hiányzó motoros, távvezérelhető szűrőváltó egységet és a hozzátartozó standard BVR szűrőkészletet. Nyerges Gyula zárta a délutáni szakmai blokkot, a fényszennyezést tesztelő nemzetközi akció hazai részvételéről, eredményeiről és tapasztalatairól. Rövid szünet után élménybeszámolók következtek, melyekben természetesen a napfogyatkozás-képek domináltak. Hege-düs Tibor és Tepliczky István pedig a szíriai autós túrával kiegészített expedíciójuk képanyagából adtak egy egyórás áttekintést, autentikus arab zenei aláfestéssel.

Dr. Zseli József az ST-8-as CCD-kamerát mutatja be

Éjjel még egy pár órányi CCD-s észlelés történt, ismét készültek képek az üstökös-ről is. Sajnos, a BART-1 robottávcső optikája ez időre nem került még vissza a helyére, és a BAT sem volt még működőképes, úgyhogy némi csalódást okozott a résztvevői körnek, hogy elmaradt az automata távcsövek nyúzása... Majd legközelebb! A felhők azonban hajnalra kedvét szegték a kitaratóbbaknak is. Április 30-án, vasárnap délelőtt – az immáron sokéves, bevált BANACAT hagyományok szerint – a különböző üzleti- és projekt megbeszéléseké volt a főszerep. Ez alkalommal az NCA Nógrád Megyei Bizottságától elnyert támogatás pontos felosztása volt a fő téma. A kinti magyar szervezeteket egyenlő arányban elosztott támogatással sikerült segíteni: ennek java részét (a kiírás szerint is ajánlottan) magyar nyelvű szakirodalomra, kisebb hányadát eszközökre és útiköltség-térítésre használtuk fel. Mindenki elégedetten indult haza, a vendéglátók pedig az első ilyen irányú sikeres tapasztalatokon felbuzdulva már tervet szövögettek a jövő évi hasonló pályázatra: jóval nagyobb összeg elnyerése lenne kívánatos, továbbá a jóval kevésbé szervezett vajdasági magyar amatőrmozgalom talpra állítása és hasonló elvek alapján történő támogatása is kitűzött cél.

Mínthogy elég erős MCSE-vezetőségi részvétel volt, megfogalmazódott egy lehetséges közeljövőbeli munkaprogram: nagyon jó lenne, ha az MCSE és más, nagyobb kapacitású hazai amatőr szervezet is felzárkózna a székelyudvarhelyi csillagvizsgáló felújítását támogatók sorába, és célzott pályázatokkal segítené azt. A Bajai Observatórium Alapítvány legkomolyabb korlátja önnön nagyságrendje: ezek a határon túli pályázatok, csakúgy, mint az összes NCA-pályázat, az éves alaptevékenységi költségvetéstől függő mértékben maximalizált összegig pályázhat. A BOA-nál ez mindössze másfél millió forint (az más kérdés, hogy ennek alig negyedét sikerült

ténylegesen elnyerni) – de még ha mindet megkaptuk volna, ez az összeg akkor is kevés lenne, nem beszélve arról, hogy ráadásul négy résztvevő fél között oszlik meg. Ennél legalább egy nagyságrenddel nagyobb az, amire csak magának Székelyudvarhely csillagdájának szüksége lenne. Indítványozni fogjuk a megfelelő lépések megtételét az elnökségnél, és keresünk további szponzorokat is. Nem szabad hagyni, hogy a szemünk láttára menjen veszendőbe egy akkora érték, ami túlzás nélkül állíthatóan a fellegvára és bázisa lehetne egész Erdély amatőrcsillagászatának!

Ősszel a hazai változócsillag-észlelő amatőrtársadalmat fogjuk ismét emelt szintű találkozóra hívni – feltehetőleg külföldről meghívott, ismert, jó nevű amatőrök részvételével, úgyhogy több angol nyelvű prezentációra számíthatnak a résztvevők. A szervező bajai obszervatórium kollektívája igyekezni fog időben konkrét programot közzétenni, és a szervezést időben megkezdeni.

HEGEDŰS TIBOR

Asztrofotósok a Polaris Csillagvizsgálóban

2006. május 20-a borongós időjárással fogadta az ezúttal nem későn fekvő, hanem korán kelő asztrofotósokat. Céljuk ezúttal nem az égbolt rögzítése, hanem a Polaris Csillagvizsgáló volt, ahol ezen a napon Asztrofotós Találkozó került megrendezésre. A nap végén mégis elmondhattuk, hogy jó volt ismét találkozni, és sokat tanultunk egymástól.

Három blokkra osztottuk a nap programját: először a technikai háttérrel, majd a képfeldolgozás témakörében hallhattunk előadásokat, végül pedig a „késztermékek” megtekintése következett. Igyekeztünk a gyakorlatiasabb megközelítésben kezelni a témát, hogy a sokat megélt barátainknál összegyűlt tapasztalatokat minél többen kamatoztathassuk.

Eleinte lassan szállingóztak a résztvevők, de hirtelen tele lett a terem. A kezdés idejére már pótszékeket kellett keresni az előadóba, végül sokan az előtérbe kényszerültek. A nap programja Mizser Attila megnyitójával kezdődött, amelynek végén Braskó Sándor amatőrtársunk átvehette munkájáért az MCSE elismerő oklevelét.

Az első nagyobb lélegzetű előadásban Éder Iván igyekezett összevetni számunkra a filmes és a digitális asztrofotózást. Iván hosszú ideje készít kiváló mélyég-felvételeket filmre, de nemrégiben a digitális fotózásra kezdett átállni. Az előadás végén több hasznos észrevétel, kiegészítés is elhangzott.

Rövid szünet után Braskó Sándor mutatta be, miért érdemes a Canon digitális SLR kamerákban kicserélni a képzérkelőt védő üvegablakot. Rögtön egy érdekes összehasonlításra is mód nyílt, hiszen ezt az átalakítást többféle úton-módon is meg lehet csinálni. Éder Iván ugyanis a gyári ablakot egy Baader-blokkszűrőre, míg Braskó Sándor egy Unioptik üvegablakra cserélte. A hallgatóság birtokában pedig még érintetlen gépek is akadtak.

A nagyszünet előtt Áldott Gábor járta körül asztrofotós szemmel a sokak kedvencévé vált PST naptávcsövet. Alaposan utánajárt a kis szerkezet felépítésének, és vette a bátorságot arra is, hogy darabjaira szedje – számos új felhasználási lehetőséget feltárva ezáltal. Kíváncsian várjuk Gábor újabb kísérleteinek eredményét!

Az asztrofotós találkozó csoportképe (Várhegyi Péter felvétele)

A hivatalos csoportképhez gyülekező tömeg meglehetősen nehezen fért el a teraszon, így a szomszédos sportpályán gyülekeztünk. Természetesen készült csoportkép „normál fényben”, de a különféle infra-érzékenyített kamerák révén infravörösben is. Számos tesztfelvétel is született – ezek összehasonlítása mindenképp tanulságos. Megtekinthetőek mind Éder Iván, mind Braskó Sándor honlapján, és részben az MCSE Képgalériában is. A nagyszünetben is zajlott a disputa, fogytak a szendvicsek. Mivel közben a Nap is kisütött, így a szép tavaszi időjárásban Áldott Gábor kis PST-je lett a szünetekben a terasz sztárja.

A pihenő után folytatódott a program a képfeldolgozással kapcsolatos témákkal. Ezt a blokkot Braskó Sándor kezdte. Élőben mutatta be, hogy milyen módszerekkel kombinálja össze egy képpé a CCD-kamerás és a digitális fényképezőgépekkel készített képeket a nagyobb felbontás, és az intenzív színhatás jegyében. Ezután több hozzászólás, rögtönzött mini-bemutató érkezett, így hasznos kis ötletbörzének lehettünk tanúi. Ladányi Tamás volt a következő előadónk, aki a kettőscsillagmérések technikáját, szoftveres háttérét mutatta be – többek kedvét meghozva ennek az elhanyagolt észlelési ágának a kipróbálására. Megfelelő műszerrel mindenféle digitális képrögzítő eszközzel lehet érdemi munkát folytatni. Előadása második felében terítékre kerültek a Castor Csillagvizsgáló legszebb felvételei. Közöttük egy igen érdekes színtelítettség-növelési eljárással feldolgozott holdfotó keltette a legnagyobb feltűnést – hiszen ezen kísérőnk anyagösszetétele is megmutatható. Ezt a feldolgozási eljárást Csongrádi Zoltán ismertette részletesebben.

Pápics Péter Photoshop-iskolája elsőként képek 3D transzformációját mutatta be élő egyenesben – egy nagy napfoltcsoport képének felhasználásával. Ezzel a módszerrel a napperemen levő foltok is beforgathatóak úgy, mintha a korong közepén látnánk őket. Ezt követően körbejártuk a többféle képkorrekcióban rejlő plusz lehetőségeket, és a RAW-konverzió kérdéskörét is.

A találkozó záróakkordjaként a Braskó-Éder páros gyorsmerlegét láttuk az inframódosított gépekkel készült tesztképekről, majd számos jól sikerült asztrofotót nézhettünk meg, elemezhetünk ki közösen – bele-belecsapva a technikai kivitelezési részletekbe is. Mindenképpen elmondható, hogy hasznos, tanulságos napot töltöttünk el egymás társaságában – így reméljük, jövőre ismét találkozunk!

NAGY ZOLTÁN ANTAL